

Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Rijnstreek, 2019/2020

De arbeidsmarkt van de Nederlandse huisartsenzorg staat onder druk. Maar wat zijn daarin de regionale verschillen? Het Nivel geeft inzicht in de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW-)regio, in een serie van in totaal 28 factsheets (één voor elke AWZ-regio). Elke regio kan op basis hiervan een eigen strategisch arbeidsmarktbeleid ontwikkelen, met als uiteindelijk doel om met elkaar de balans op de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg te verbeteren.

De factsheets geven per regio een actueel beeld van:

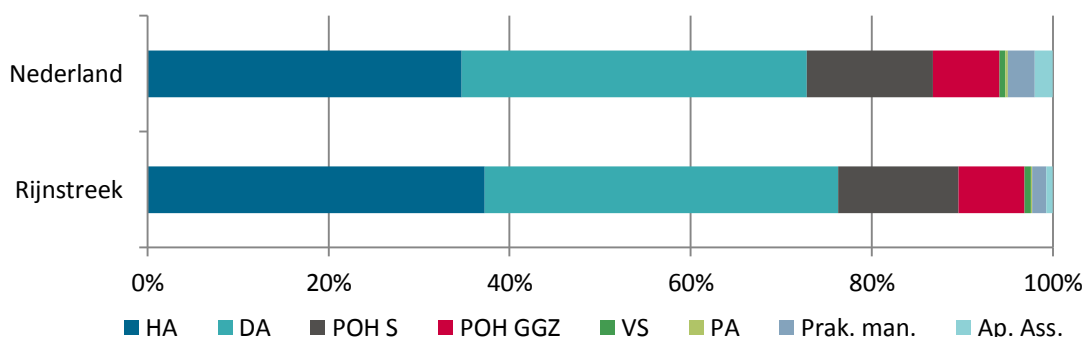
1. Capaciteit aan personeel in de huisartsenpraktijk (en daarmee het aanbod aan huisartsenzorg)
2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk
3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk
4. Drukke in de huisartsenpraktijk
5. Oplossingsrichtingen en -maatregelen voor in de huisartsenpraktijk

Ten slotte geven we per regio een samenvatting.

1. Functies en capaciteit in de huisartsenpraktijk

In de regio Rijnstreek was in 2019/2020 in een gemiddelde huisartsenpraktijk 5,5 fte (fulltime equivalent) in de dagzorg werkzaam. Huisartsen (37%) en doktersassistenten (39%) hadden hierin het grootste aandeel. Het overige aandeel werd geleverd door ondersteunend personeel, zoals de praktijkondersteuner somatiek (POH S¹) (13%), de praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ²) (7%), de VS (1%), de praktijkmanager (2%) en de apothekersassistent (1%). Rijnstreek verschilde qua personeelssamenstelling nauwelijks van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 1).

Figuur 1 Verdeling van de capaciteit in de huisartspraktijk (in fte) in 2019/2020, naar functie

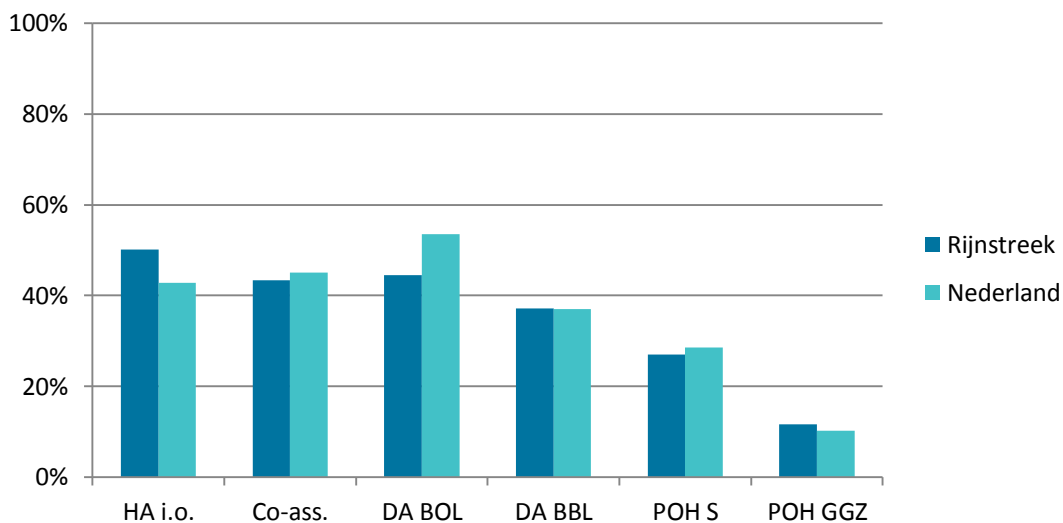
¹ In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH- (somatiek / ouderenzorg / jeugd) / Praktijkverpleegkundige".

² In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH-GGZ / SPV / Praktijkverpleegkundige GGZ / GGZ-medewerker".

2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk

In 2019/2020 had 50% van de praktijken in de regio Rijnstreek een opleidingsplaats voor de functie van huisarts, 45% voor de functie van doktersassistent beroepsopleidende leerweg (DA BOL), 37% voor doktersassistent beroepsbegeleidende leerweg (DA BBL) en 43% voor co-assistenten. Een kleiner aantal praktijken gaf aan een opleidingsplaats te hebben voor de POH S (27%) en POH GGZ (12%). Rijnstreek verschilt hierin ten opzichte van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk voor wat betreft de huisartsen (groter aandeel praktijken met opleidingsplaatsen) en doktersassistenten BOL (kleiner aandeel praktijken met opleidingsplaatsen) (zie figuur 2).

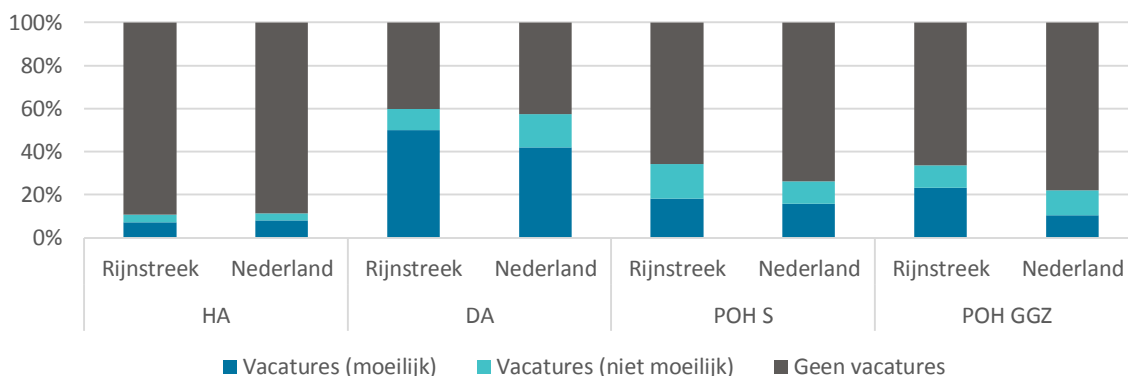
Figuur 2 Percentage huisartsenpraktijken dat opleidingsplaatsen had in 2019/2020, naar functie

3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk

Een eerste indicator voor knelpunten op de arbeidsmarkt is het percentage praktijken dat in het afgelopen jaar vacatures had, en het percentage dat aangaf dat deze moeilijk vervulbaar waren. Beide staan gecombineerd in figuur 3. In de regio Rijnstreek was het percentage praktijken dat een moeilijk vervulbare vacature had voor huisartsen en POH S vergelijkbaar met het gemiddelde in Nederland. Voor de doktersassistenten en POH GGZ lag dit juist wat hoger.

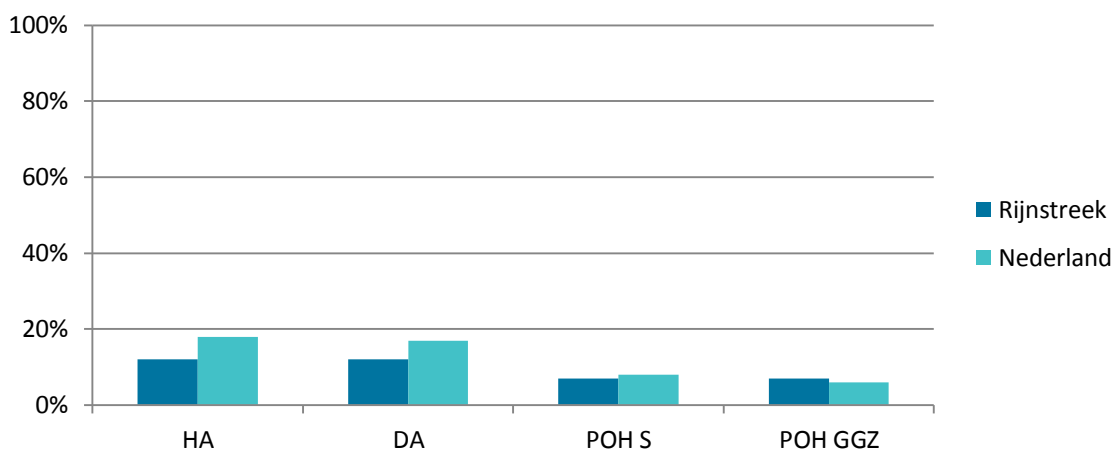
Figuur 3 Percentages huisartsenpraktijken dat in het afgelopen jaar, van onder naar boven, (1) vacatures had die moeilijk te vervullen waren, (2) vacatures had die niet moeilijk te vervullen waren, en (3) geen vacatures had, naar functie*

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

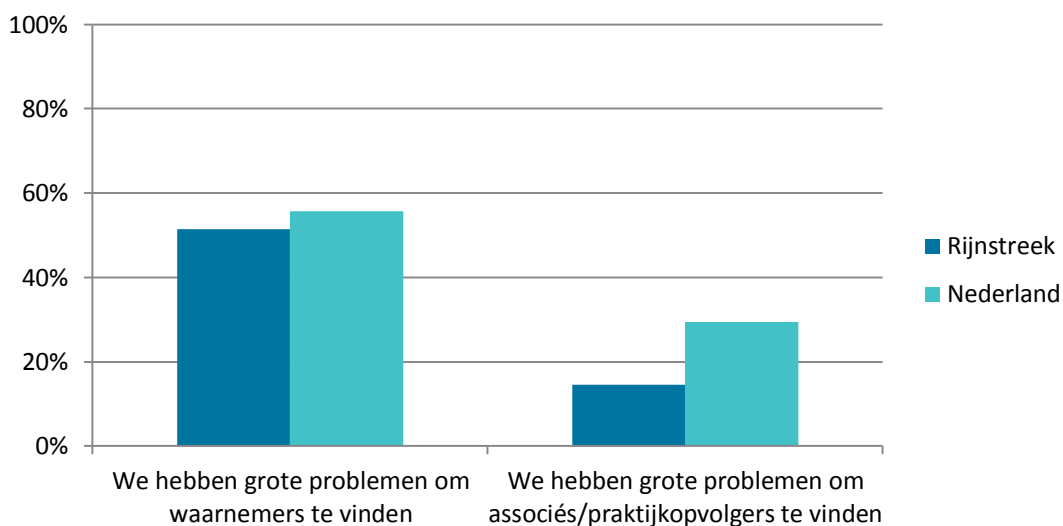
Een tweede indicator is het percentage praktijken dat het komende jaar een groot tekort verwachtte. Voor 2019/2020 is in de regio Rijnstreek te zien dat dit verschilde per functie (zie figuur 4). Voor huisartsen en doktersassistenten verwachtte 12% van de praktijken in de regio een tekort: iets lager dan gemiddeld in Nederland. Voor de POH S en POH GGZ is het beeld bijna hetzelfde als gemiddeld in Nederland: voor beide functies verwachtte 7% van de praktijken in de regio Rijnstreek een tekort.

Figuur 4 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 de komende 12 maanden een groot tekort verwachtte, naar functie

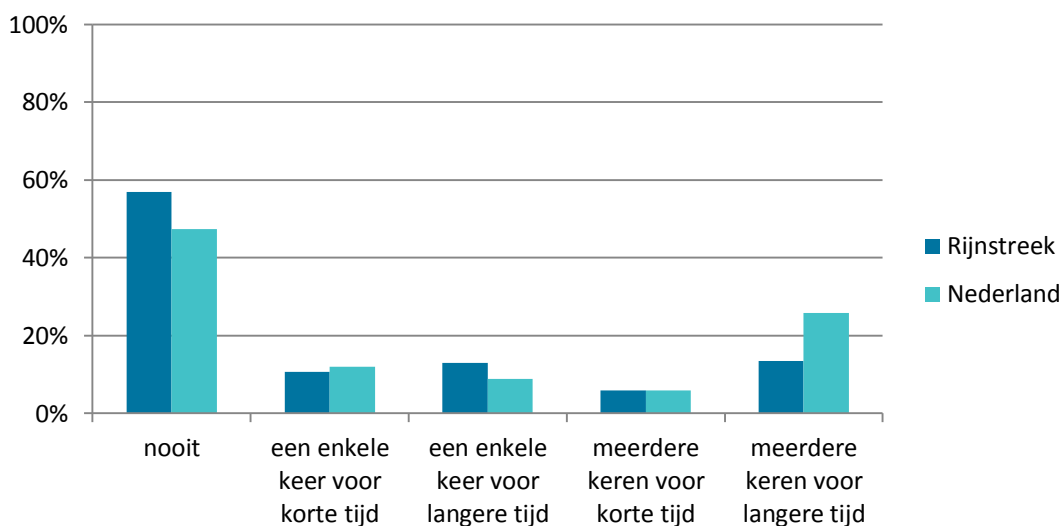
Een specifieke indicator vormen de problemen die praktijken ondervonden bij het vinden van associés of praktijkopvolgers, dan wel waarnemers. In 2019/2020 gaf respectievelijk 14% en 51% van de praktijken in de regio Rijnstreek aan hiermee grote problemen te hebben. Het percentage dat moeite heeft met het vinden van waarnemers wijkt 5% af van de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 5). Voor het vinden van associés/praktijkopvolgers lag het percentage in Rijnstreek 15% lager dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 5 Percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om associés/praktijkopvolgers te vinden en percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om waarnemers te vinden

Als gevolg van personeelskrapte kan het voorkomen dat praktijken tijdelijk geen patiënten aannemen. In de regio Rijnstreek kwamen deze ‘patiëntenstops’ vanwege een tekort aan capaciteit in de afgelopen vijf jaar minder vaak voor dan bij de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (figuur 6).

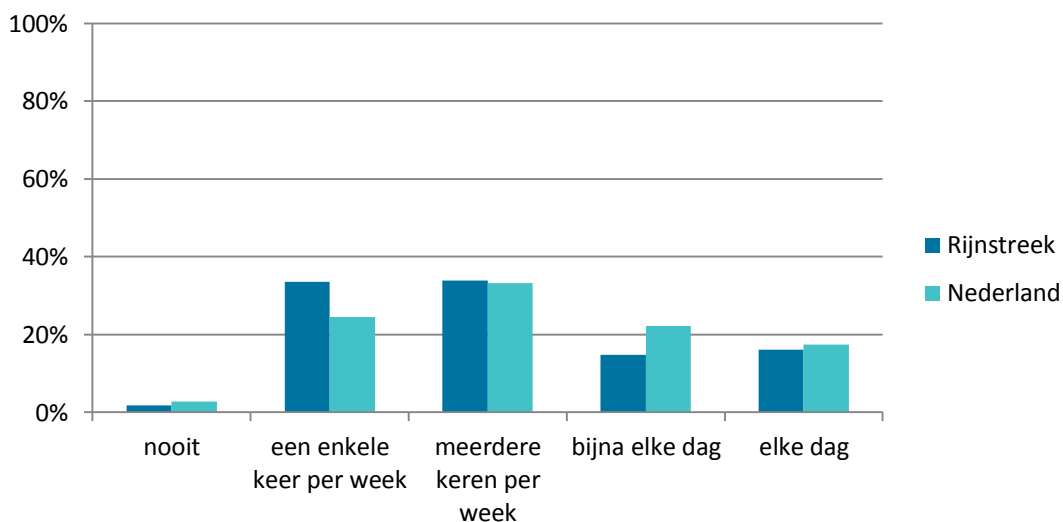
Figuur 6 Frequentie en duur waarmee in de afgelopen vijf jaar tijdelijk geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen vanwege een tekort aan capaciteit

4. Drukte en werklast in de huisartsenpraktijk

Drukte en werklast in de huisartsenpraktijk kan tot gevolg hebben dat het spreekuur uitloopt. In de praktijkenquête is gevraagd hoe vaak dit het geval was, per week en/of per dag. De situatie in de regio Rijnstreek was in 2019/2020 vergelijkbaar met die van de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 7). Dat het spreekuur door te hoge werkdruk uitliep kwam in bijna alle praktijken voor, in veel praktijken meerdere keren per week of (bijna) elke dag.

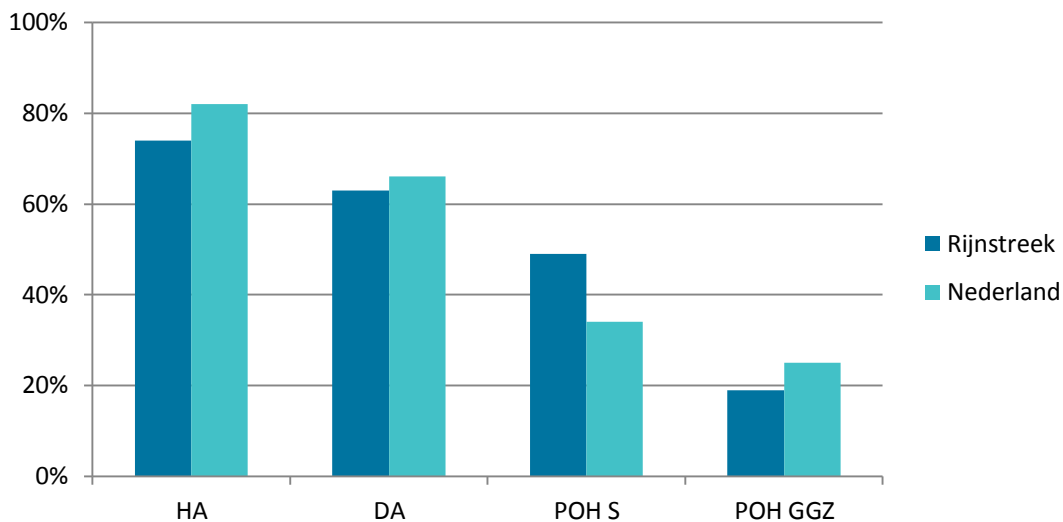
Figuur 7 Frequentie waarmee het spreekuur uitliep door grote drukte/hoge werklast

De ervaren werkdruk in de huisartsenpraktijk is in 2019/2020 ook rechtstreeks uitgevraagd. Op een 3-puntsschaal (lage/gemiddeld/hoge werkdruk) en per functie gaf 74% van de praktijken in Rijnstreek

aan een hoge werkdruk te ervaren onder huisartsen, ten opzichte van 82% landelijk. Bij doktersassistenten was dat het geval voor 63% van de praktijken in de regio Rijnstreek: dit verschilt nauwelijks van gemiddelde praktijken in Nederland (zie figuur 8). Voor de POH S gaven praktijken in de regio Rijnstreek juist vaker aan een hoge werkdruk te hebben en voor de POH GGZ iets minder vaak dan gemiddeld in Nederland.

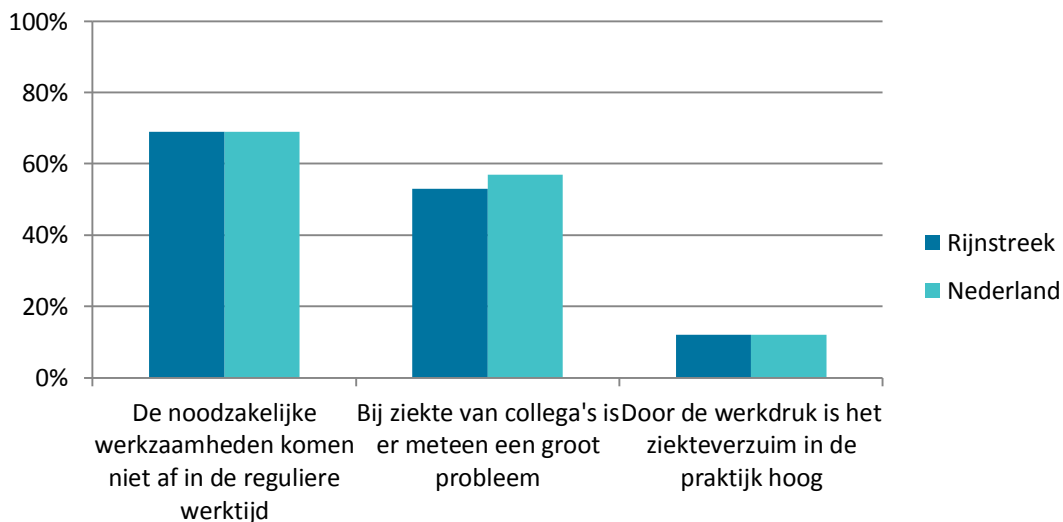
Figuur 8 Percentage praktijken dat aangaf een hoge werkdruk te ervaren, per functie*

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

Een laatste indicator voor de ervaren werkdruk vormen de drie stellingen in figuur 9. In 2019/2020 was een meerderheid van de praktijken in de regio Rijnstreek het eens met de stelling dat de noodzakelijke werkzaamheden niet in de reguliere werktijd afkomen (69%), en dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat (53%). Minder praktijken gaven aan door de werkdruk het ziekteverzuim hoog is. Praktijken in Rijnstreek beantwoordden deze stellingen ongeveer hetzelfde als de gemiddelde Nederlandse praktijk.

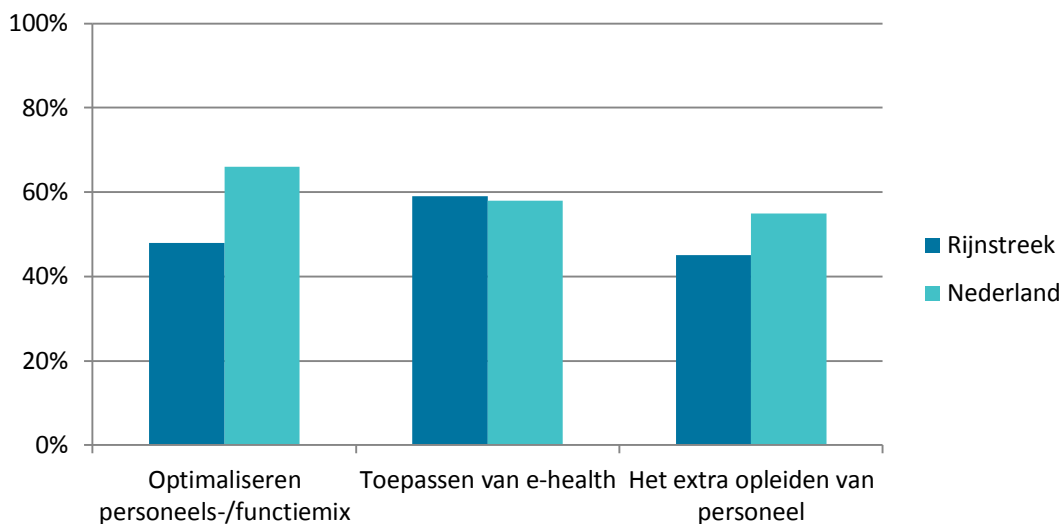
Figuur 9 Percentage huisartsenpraktijken dat het eens is met drie werklast-stellingen

5. Maatregelen die huisartsenpraktijken nemen

Gegeven de voorgaande knelpunten op de arbeidsmarkt en drukte in de praktijk, treffen huisartsenpraktijken in de regio Rijnstreek verschillende maatregelen om zich op (verdere) capaciteitsproblemen voor te bereiden. In 2019/2020 namen de meeste praktijken in Nederland drie typen maatregelen: het optimaliseren van de personeels-/functiemix, het toepassen van e-health en extra opleiden van personeel. In figuur 10 is te zien dat er wat dit betreft enkele verschillen zijn tussen de regio Rijnstreek en Nederland. Het percentage praktijken in Rijnstreek dat aangeeft e-health als oplossingsrichting in te zetten, was vergelijkbaar met gemiddeld in Nederland. Het optimaliseren van de personeels-functiemix en het extra opleiden van personeel werd door praktijken in Rijnstreek daarentegen minder toegepast dan gemiddeld in Nederland.

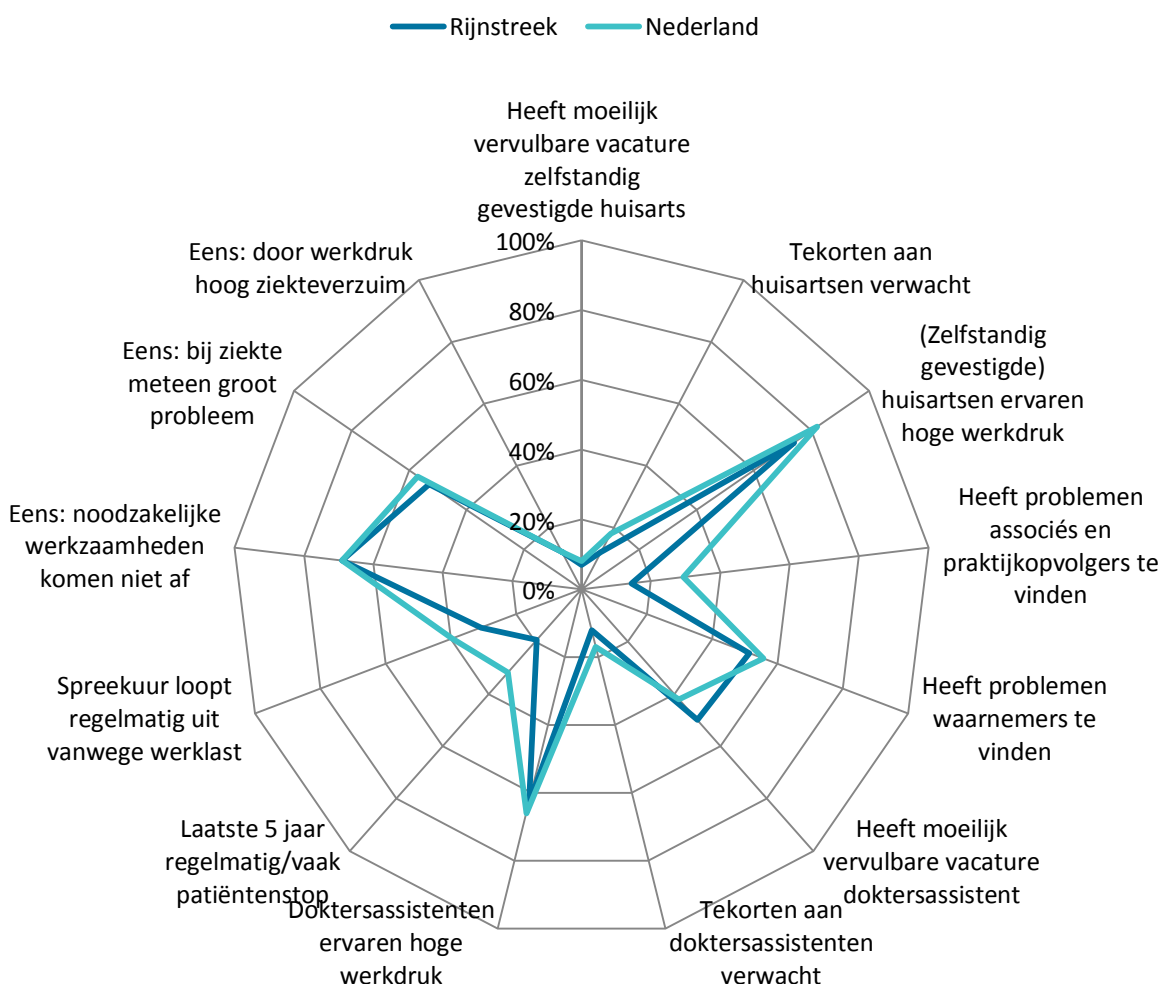
Figuur 10 Percentage huisartsenpraktijken dat voor de drie landelijk meest genomen maatregelen aangaf deze toe te passen ter voorbereiding op de toekomstige personeelsbehoefte

6. Samenvatting en conclusie

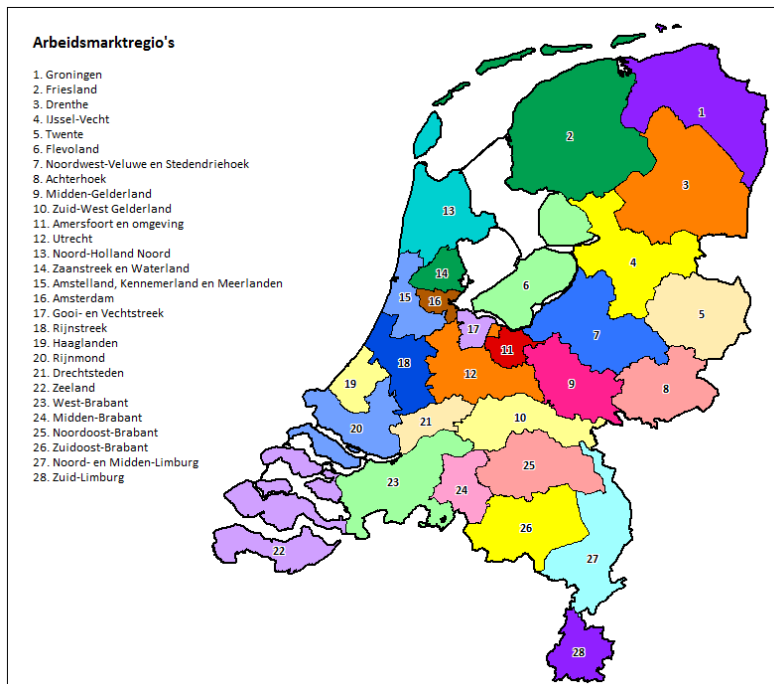
Vatten we de scores op 13 knelpunt- en drukte-indicatoren uit hoofdstuk 3 en 4 voor de regio Rijnstreek samen, en vergelijken we deze met het landelijke gemiddelde, dan laat figuur 11 zien hoe voor de regio het *overall*-beeld eruit ziet. Op een aantal indicatoren scoorden de praktijken in Rijnstreek in 2019/2020 hetzelfde als landelijk gemiddeld. Wel werd in de regio Rijnstreek relatief vaker aangegeven dat voor doktersassistenten moeilijk vervulbare vacatures waren. Praktijken in de regio Rijnstreek gaven daarentegen minder vaak aan tekorten aan huisartsen te verwachten, dat de (zelfstandig gevestigde) huisartsen een hoge werkdruk ervaren, problemen te hebben met het vinden van praktijkopvolgers, tekorten aan doktersassistenten te verwachten, patiëntenstops te hebben gehad en dat het spreekuur regelmatig uitloopt.

Figuur 11 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 aangaf met 13 verschillende arbeidsmarktknelpunten en drukte-indicatoren te maken te hebben; overall vergelijking van de regio Rijnstreek met Nederland gemiddeld

Over het onderzoeksproject

De serie factsheets over de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per regio in 2019/2020 is gebaseerd op de gewogen resultaten van een webenquête die tussen juli 2019 en februari 2020 onder alle huisartspraktijken in Nederland is uitgezet (bijna 5.000 praktijken), verdeeld over de 28 AZW-regio's die Nederland telt. Bijna een derde van de praktijken (n=1.430, wat overeenkomt met 29%) heeft deze ingevuld. De respons in de regio Rijnstreek was 24% (n=54). De serie bestaat uit 28 aparte factsheets, één voor elke AZW-regio in Nederland. In de factsheet zijn telkens de cijfers met betrekking tot de AZW-regio gepresenteerd naast de landelijke cijfers.

Meer weten

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor meer informatie over de Beroepenregistraties van het Nivel, ga naar: [Beroepenregistraties in de Gezondheidszorg](#) of e-mail naar balanshazorg@nivel.nl.

Meer informatie en factsheets over huisartsenzorg per regio

- Batenburg, R., Bosmans, M., Versteeg, S., Vis, E., Asten, B. van, Vandermeulen L., Kruijs, L. van der. Balans in vraag en aanbod huisartsenzorg. Utrecht: Nivel, Prismant, 2018.
- Bosmans, M., Batenburg, R., Keuper, J. Een strategische arbeidsmarktverkenning van de huisartsenzorg in Oost-Nederland. Resultaten van de praktijkenquête 2019 en lokale vraag-aanbod prognoses. Utrecht: Nivel, 2020.

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt:

Vis, E., Bosmans, M., Keuper, J., Batenburg, R. Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Rijnstreek, 2019/2020. Utrecht: Nivel, 2020.

Deze factsheet is mogelijk gemaakt en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV).